

خبرهای فرهنگ

بولتن نویافته وزارت معارف در دوره پهلوی دوم

● مهرداد فرديار *

اشاره

بولتن‌ها و نشریات مؤسسات و سازمان‌های دولتی هر چند ممکن است شامل تعریف و تمجید و بزرگنمایی‌هایی درباره اقدامات به عمل آمده باشد، اما شامل اطلاعات و جزئیات جالبی هستند که در منابع دیگر به آن‌ها کمتر اشاره شده است. متأسفانه این مجموعه‌های ارزشمند کمتر مورد توجه قرار گرفته و نگهداری شده‌اند و بنابراین کمتر دسترسی پژوهشگران و محققان به آنها امکان‌پذیر است و شاید بر حسب اتفاق در لابلای کتاب‌ها، و یا در مجموعه اوراق مجموعه داران و... یافت شوند. یکی از این نشریات نویافته، «خبرهای فرهنگ» است که پس اعتصاب معلمان در سال ۱۳۴۰ ش، و در دوره ریاست آقای محمد درخشش در وزارت معارف و در کابینه دکتر امینی منتشر شده است.

بولتن یا نشریه «خبرهای فرهنگ» از نشریات اداره روابط فرهنگ و مردم، وزارت معارف در دوره محمدرضا پهلوی است که تاریخ نخستین شماره آن شنبه، ۱۳۴۰/۹/۴ ش، است، که علاوه بر مطالب رسمی، دارای اطلاعاتی درباره ترمیم حقوق معلمان، ارزشیابی برنامه جدید تحصیلات ابتدایی، محرومیت چند دانش‌آموز به علت اقدام جهت معدوم ساختن اوراق امتحانی و... است. با توجه به نایاب بودن اسنادی از این نوع، در این یادداشت ضمن توصیف مختصر به بازنویسی کامل آن پرداخته‌ام.

■ مقدمه

بحران شدید اقتصادی ایران در اواخر دهه ۱۳۳۰ ش، در شرایط زندگی را برای گروه‌های کم‌درآمد و ثابت جامعه مانند معلمان و کارگران سخت‌تر کرد. در این میان معلمان بیشترین ضربه را از این وضعیت اقتصادی متحمل شدند و سرانجام دست به اعتصاب زدند. در این میان «باشگاه مهرگان» که چند سال پیش از آن توسط «محمد درخشش» یکی از معلمان معروف و نماینده مجلس هجدهم تشکیل شده بود، کم‌کم مورد توجه فرهنگیان قرار گرفت. اعتصاب هم‌هنگ معلمان و اعلام حمایت دیگر گروه‌های اجتماعی، حکومت را مجبور کرد که حالت دفاعی به خود بگیرد. به محض شروع اعتصاب محمدرضا پهلوی قصد خود را

* پژوهشگر حوزه تاریخ تعلیم و تربیت ..... fardiyar@gmail.com

شماره نخست
نشریه یا بولتن
«خبرهای فرهنگ»
در سال ۱۳۴۰ش
منتشر شد

برای ارتقای شرایط اقتصادی معلمان اعلام کرد. در روز چهارم اعتصاب در سال ۱۳۴۰ش، نخست‌وزیر «جعفر شریف امامی» به همراه وزرای خود استعفا داد و «علی امینی» جایگزین او شد. سرانجام پس از انتخاب محمد درخشش به‌عنوان وزیر فرهنگ، هزاران معلم در روز ۲۳ اردیبهشت در باشگاه مهرگان اجتماع کردند و به اعتصاب دوازده روزه‌شان خاتمه دادند. (موسی خان، پایگاه اینترنتی تاریخ شفاهی ایران)

شماره نخست نشریه یا بولتن «خبرهای فرهنگ» در دوره وزارت آقای محمد درخشش و در سال ۱۳۴۰ش، منتشر و چندین بار در متن نشریه به نام و سخنان ایشان نیز اشاره شده است. این توصیف مختصری از وضعیت کشور، معلمان و وزرات معارف جهت مطالعه متن بولتن است.

■ معرفی «خبرهای فرهنگ»

نخستین شماره بولتن «خبرهای فرهنگ» که از نشریات «اداره روابط فرهنگ و مردم» در تاریخ شنبه مورخ ۱۳۴۰/۹/۴ش، بر روی سربرگ‌های وزارت فرهنگ (به اندازه ۲۱×۳۳ سانتی‌متر) با کاغذ کلفت و در شش برگ، منتشر شده است. این نشریه ظاهری ساده دارد و فقط صفحه نخست آن رنگی است (تصویر ۱) و امضا و نام خانوادگی طراح ناشناخته سرلوحه نشریه، شخصی به نام محمدیان؟ و در سمت چپ بالای صفحه مشاهده می‌شود. (تصویر ۲) صفحه دوم نشریه بر روی سربرگ وزارت معارف (تصویر ۳) و سایر صفحات بر پشت کاغذ سربرگ‌ها چاپ شده‌اند و در گوشه بالای سمت راست تمام صفحات به‌جز صفحه نخست، شماره صفحه‌ها به حروف چاپ شده است و در آن مطلبی درباره تعداد شمارگان، محل توزیع، نحوه اشتراک و اسامی متصدیان، درج نشده است و شماره‌های دیگری از این نشریه جهت تکمیل اطلاعات یافت نشده است.

بنا بر مندرجات صفحه نخست این بولتن، بازه انتشار این نشریه هفتگی بوده و هدف آن انعکاس فعالیت‌های فرهنگی انجام‌گرفته در تهران و شهرستان‌ها و نیز اقدامات صورت گرفته در خصوص تأمین حقوق معلمان است.

با توجه به اینکه در خصوص تاریخ‌نگاری سازمان‌ها و مؤسسات در ایران تحقیق زیادی صورت نگرفته است، درباره «اداره روابط فرهنگ و مردم» وزارت فرهنگ، وظایف و روسای آن اطلاعات زیادی در دست نیست و نیازمند پژوهش مستقل در این باره است، اما با توجه به دو سند «بخشنامه وزارت فرهنگ در خصوص تمرکز اخبار و اطلاعات و فعالیت‌های فرهنگی در اداره روابط فرهنگ و مردم»^۱ و «مکاتبه محرمانه از طرف وزیر فرهنگ» (تصویر ۴) در سازمان اسناد و کتابخانه ملی و به‌ویژه سند دوم تأکید بر عدم مصاحبه روسای ادارات و مسئولین وزارت فرهنگ با خبرنگاران جراید و مجلات شده است و تأکید شده که هیچ‌گونه خبری در اختیار آن‌ها قرار ندهند و انتشار اخبار لازم و ضروری از طریق اداره روابط فرهنگ و مردم انجام خواهد شد.

۱. با توجه به محدودیت‌های کرونایی و الزام مراجعه جهت دریافت تصاویر اسناد درخواستی از طریق ایمیل، دسترسی و مطالعه سند شماره: ۲۹۷/۱۱۶۱۹ امکان‌پذیر نگردید.

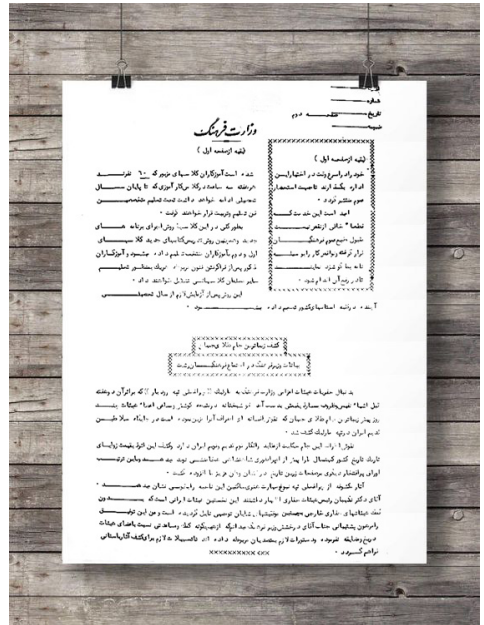
تصویر ۲. بخشی از صفحه نخست نشریه «خبرهای فرهنگ» و امضای ناشناس طراح نشریه (محمدیان؟)

تصویر ۱. صفحه نخست نشریه «خبرهای فرهنگ»

تصویر ۴. مکاتبه محرمانه از طرف وزیر فرهنگ مبنی بر عدم مصاحبه و اطلاع رسانی مسئولین وزارت فرهنگ

تصویر ۳. صفحه دوم نشریه «خبرهای فرهنگ» چاپ شده بر روی سربرگ وزارت معارف

■ عنوان مطالب منتشر شده در این نشریه عبارت‌اند از:

- ✍ «فرهنگیان عزیز»
- ✍ «پرداخت ۵۰ درصد ترمیم حقوق معلمین آغاز گردید»
- ✍ «برنامه جدید تحصیلات ابتدایی»
- ✍ «کشف زیباترین جام طلای جهان؛ بیانات وزیر فرهنگ در اجتماع فرهنگیان رشت»
- ✍ «بیانات جناب آقای وزیر فرهنگ»
- ✍ «باسواد کردن زنان منحرف»
- ✍ «کنفرانس مواد قرائتی»
- ✍ «حضور مرتب دانش‌آموزان مدارس»
- ✍ «محرومیت از تحصیل»
- ✍ «تنبیه دانش‌آموزان خاطی»
- ✍ «اهدای تمثال اعلیحضرت همایونی به آقای وزیر فرهنگ»
- ✍ «تأمین مسکن جهت معلمان»
- ✍ «فعالیت‌های فرهنگی استان فارس»
- ✍ «شورای معلمین بندرعباس»

از علامت‌های {} و [] به ترتیب برای شماره صفحات نشریه و افتادگی‌های متن استفاده شده است. متن با رسم‌الخط امروزی نوشته شده است. [متن نشریه خبرهای فرهنگ]

● **فرهنگیان عزیز:** اداره روابط فرهنگ و مردم به منظور منعکس نمودن فعالیت‌های فرهنگی در تهران و شهرستان‌ها اقدام به انتشار بولتن هفتگی نموده، که نخستین شماره آن به این ترتیب به دست شما رسیده است. ما سعی داریم کلیه کارهای فرهنگی را که در گوشه و کنار مملکت انجام گرفته و همچنین قدم‌های مثبتی که در راه تأمین حقوق معلم برداشته شده و می‌شود در این نشریه هفتگی منتشر سازیم و در راه انجام این خدمت بیش از پیش به همکاری و اشتراک مساعی همکاران فرهنگی خود در تهران به خصوص روسای فرهنگ در شهرستان‌ها نیازمندیم که فعالیت‌های حوزه ماموریت، [بقیه در صفحه دوم {۱} (بقیه از صفحه اول)] خود را در اسرع وقت در اختیار این اداره بگذارند تا جهت استحضار عموم منتشر گردد. امید است این خدمت که قطعاً خالی از نقص نیست مقبول طبع عموم فرهنگیان قرار گرفته و نواقص کار را به وسیله نامه به ما گوشزد نمایند تا در رفع آن اقدام شود.

● **پرداخت ۵۰ درصد ترمیم حقوق معلمین آغاز گردید:** وزارت فرهنگ به منظور تأمین رفاه و آسایش معلمین و ترمیم حقوق آنان در ماه‌های اخیر گام‌های بسیار بلند و موثری برداشته است چنان‌که علاوه بر پرداخت ترمیم حقوق معلمین تا ۶ هزار ریال؛ خوشبختانه پرداخت ۵۰ درصد ترمیم حقوق بقیه آموزگاران و دبیران در بخش‌های فرهنگی تهران آغاز

گردید و به‌زودی در کلیه شهرستان‌ها نیز اقدام [به] پرداخت خواهد شد. ضمناً حسب‌الامر مقام وزارت مسئولین مالی فرهنگ کلیه پروژه‌های زائد و غیرضروری را حذف نموده و مبلغ معتناهی جهت ترمیم ۵۰ درصد بقیه حقوق معلمان سراسر کشور اختصاص داده‌اند به‌طوری که پیش‌بینی می‌شود، در آینده بسیار نزدیکی صد درصد ترمیم حقوق کلیه معلمان پرداخت گردد.

● **برنامه جدید تحصیلات ابتدایی:** به‌منظور ارزشیابی برنامه جدید تحصیلات ابتدایی و کتاب‌های درسی به‌طور آزمایشی از طرف وزارت فرهنگ تعداد ۶۰ کلاس اول و دوم با شرایط مختلف تشکیل {۱} شده است. آموزگاران کلاس‌های مزبور که ۶۰ نفرند هر هفته سه ساعت در کلاس کارآموزی که تا پایان سال تحصیلی ادامه خواهند داشت، تحت تعلیم متخصصین فن تعلیم و تربیت قرار خواهند گرفت.

به‌طور کلی در این کلاس‌ها روش اجرای برنامه‌های جدید و همچنین روش تدریس کتاب‌های جدید کلاس‌های اول و دوم به آموزگاران منتخب تعلیم داده می‌شود و آموزگاران مذکور پس از فراگرفتن فنون مربوطه هر یک به‌منظور تعلیم سایر معلمان کلاس‌هایی تشکیل خواهند داد. این روش پس از آزمایش لازم از سال تحصیلی آینده در کلیه استان‌های کشور تعمیم داده می‌شود.

● **کشف زیباترین جام طلای جهان؛ بیانات وزیر فرهنگ در اجتماع فرهنگیان رشت:**

به دنبال حفريات هیئت اعزامی وزارت فرهنگ به مارلیک «چراغعلی تپه رودبار» که بر اثر آن دو هفته قبل اشیا نفیس و ظروف بسیار ذی‌قیمتی به‌دست آمد. خوشبختانه در نتیجه کوشش و مساعی اعضای هیئت چند روز پیش زیباترین جام طلای جهان که نقوش افسانه‌ای اطراف آن را مزین نموده است در جایگاه سلاطین قدیم ایران در تپه مارلیک کشف شد. نقوش اطراف این جام حکایت از عقاید و افکار قوم قدیم و قوم ایران دارد و کشف و این اثر ذی‌قیمت زوایای تاریک تاریخ کشور کهنسال ما را پیش از امپراتوری شاهنشاهی هخامنشی نوید می‌دهد و به این ترتیب اوراق پرافتخار دیگری بر صفحات زرین تاریخ در رخشان وطن عزیز ما افزوده گشت.

آثار مکشوفه از چراغعلی تپه نبوغ و مهارت هنری ساکنین این ناحیه را به‌خوبی نشان می‌دهد. آقای دکتر [عزت‌الله؟] نگهبان رئیس هیئت حفاری اظهار داشتند این نخستین هیئت ایرانی است که بدون کمک هیئت‌های حفاری خارجی به چنین موفقیت‌های شایان توجهی نائل گردیده است و من این توفیق را مرهون پشتیبانی جناب آقای [محمد] درخشش وزیر فرهنگ می‌دانم که از هیچ‌گونه کمک و مساعدتی نسبت به اعضای هیئت دریغ و مضایقه نفرموده و دستورات لازم به متصدیان مربوطه دادند تا تسهیلات لازم برای کشف و آثار باستانی فراهم گردد. {۲} صفحه سوم

● **بیانات جناب آقای وزیر فرهنگ:** ساعت ۶ بامداد روز جمعه سوم آذرماه جناب آقای

[محمد] درخشش وزیر فرهنگ به‌اتفاق افرادی از مقامات فرهنگی و مدیران جراید به‌منظور بازدید از گنجینه تپه مارلیک به صوب شمال عزیمت نمودند. جناب آقای درخشش در

اجتماع فرهنگیان شمال ضمن بیانات مشروعی اظهار داشتند: اگر پیشرفتی در فرهنگ شده باشد مرهون سه عامل است:

اول عنایات عالیه‌علی حضرت همایونی که موجب دلگرمی فرهنگیان و عامل اساسی رفع مشکلات بوده است.

دیگری پشتیبانی شخص آقای دکتر [علی] امینی نخست‌وزیر که از هیچ راهنمایی و حمایت در مورد فرهنگ خودداری نموده‌اند و حتی در مورد مسائل مربوط به فرهنگ در هیئت‌وزیران بیش از خود اینجانب از حقوق فرهنگیان دفاع کرده‌اند.

سوم هماهنگی و حمایت قاطبه معلمینی که در تمام مراحل پشتیبان خدمتگزاران خود بوده‌اند.

سپس آقای وزیر فرهنگ به اتفاق همراهان از محل و اشیای مشغول بازدید نمودند.

● **باسواد کردن زنان منحرف:** به‌منظور باسواد کردن زنان منحرف بخش ۲۰ تهران کلاس‌های مبارزه با بی‌سوادی در بخش مزبور دایر گردیده و ۷۰ نفر از بانوان در این کلاس مشغول فراگرفتن خواندن و نوشتن شده‌اند. ضمناً برای زنان مزبور چرخ خیاطی و ماشین کشفاف نیز تهیه شده است که علاوه بر تحصیل علم کارهای تخصصی و فنی نیز به آنان آموخته شود. تدریس نوآموزان به‌وسیله افسران ماموران محل انجام می‌گیرد و هزینه آن از طرف وزارت فرهنگ پرداخت می‌گردد.

ساعت ۹ بامداد روز شنبه چهارم آذرماه نیز عده‌ای از روزنامه‌نگاران تهران از کلاس‌های فوق دیدن نمودند.

● **کنفرانس مواد قرائتی:** به‌منظور شرکت در کنفرانس مواد قرائتی برای تازه‌باسوادان از تاریخ ششم آذرماه در کشور سیلان تشکیل می‌شود که هیئتی از طرف وزارت فرهنگ به کنفرانس مزبور اعزام شدند. این کنفرانس به مدت ۲۱ روز طول خواهد کشید و طی این مدت پیرامون تهیه مواد قرائتی برای تازه‌باسوادان بحث و گفت‌وگو به عمل خواهد آمد. {۳} صفحه چهارم.

● **حضور مرتب دانش‌آموزان مدارس:** بخشنامه زیر از طرف وزارت فرهنگ به کلیه ادارات استان‌ها و شهرستان‌های کشور صادر شده است چون حضور مرتب دانش‌آموزان در کلاس‌های درس مورد توجه مخصوص وزارت فرهنگ بوده و از لحاظ آموزش و پرورش و موفقیت دانش‌آموزان در امتحانات حائز کمال اهمیت می‌باشد. روسای دبیرستان‌ها موظفند در اجرای ماده ۲۴ آیین‌نامه دبیرستان نهایت دقت را به عمل آورده، دانش‌آموزی را که بیش از ۵ ساعت غیرموجه در ماه داشته باشد، از دبیرستان اخراج نمایند. مقتضی است تأثیرات عظیمی را که حضور مرتب دانش‌آموزان در وضعیت تحصیلی و اخلاقی جوانان دارد به نحو مطلوب به اطلاع اولیای آنان برسانند تا به خاطر سعادت فرزندان خویش در اجرای این نظر با دبیرستان‌ها همکاری نمایند و نیز به‌محض مشاهده یک ساعت غیبت بدون هیچ‌گونه چشم‌پوشی مراتب را به ولی طفل اطلاعات دهند و اقدامات لازم برای جلوگیری از تکرار غیبت معمول دارید چنانچه در اجرای این دستور مسامحه یا قصوری مشاهده شود، مسئولین به‌شدت مورد مواخذه قرار خواهند گرفت.

● **محرومیت از تحصیل:** نظر به اینکه دو نفر از دانش‌آموزان دبیرستان فخر رازی تهران به علت عدم موفقیت در امتحانات با وسایلی در صدد [معدوم ساختن] اوراق امتحانی برمی‌آیند که سرانجام با اقدامات فرهنگی تهران به‌وسیله پلیس دستگیر می‌شوند و از این نظر که ارتکاب به این اعمال مغایر با شأن و موقعیت دانش‌آموزان است، لذا طبق دستور جناب آقای وزیر فرهنگ برای شورای دبیران، هر دو نفر از دبیرستان اخراج و برای همیشه از تحصیل در دبیرستان‌های تهران محروم گردیدند.

● **تنبیه دانش‌آموزان خاکی:** چون چند نفر از دانش‌آموزان سال ششم دبیرستان فردوسی دامغان به علت عدم توفیق در امتحانات شهریورماه سال جاری نسبت به دبیران خود اهانت نموده بودند، لذا جناب آقای درخشش وزیر فرهنگ دستور دادند که رئیس شورای دبیران مذکور نسبت به اخراج ۶ نفر [از] آنان از دبیرستان‌های دامغان اقدام کند و اخراج یک نفر از کلیه دبیرستان‌های کشور اقدام شود. { ۴ } صفحه پنج

● **اهدای تمثال اعلیحضرت همایونی به آقای وزیر فرهنگ:** ظهر روز ششم آذر دبیران دبیرستان محمدرضا شاه در وزارت فرهنگ حضور به هم رسانیده، ضمن ملاقات با آقای درخشش وزیر فرهنگ، خانم دکتر [فرخ رو؟] پارسا رئیس دبیرستان به نمایندگی از طرف معلمان، از اقدامات آقای وزیر فرهنگ در تأمین حقوق معلمان تشکر نموده و یک قطعه تمثال حضرت همایونی را به آقای وزیر فرهنگ اهدا نمودند.

آقای وزیر فرهنگ پیرامون وظایف معلمان در تربیت نسل جوان سخنان مشروحی ایراد کرده و اضافه کردند، امیدوارم با توجهات عالی‌ه شاهنشاه با فرهنگ دوستی آقای نخست‌وزیر با کمک معلمان قدم‌هایی به نفع فرهنگ مملکت برداریم.

● **تأمین مسکن جهت معلمان:** وزارت فرهنگ به پیروی از منویات اعلیحضرت همایون شاهنشاه که جهت رفاه و آسایش طبقه معلم به‌خصوص، تأمین مسکن آنان عوامل مؤکدی به هیئت دولت صادر فرمودند، به‌موازات تأمین حقوق معلمان اقدامات وسیع و دامان‌اداری را در زمینه تأمین مسکن آنان در تهران و شهرستان‌ها به عمل آورده است.

در شهرستان‌های کرمانشاه - قزوین - تربت‌حیدریه و اصفهان ترتیبی داده‌شده است تا اراضی موقوفه‌ای که نزدیک محل کار معلمان مدارس است به بهای نازل و اقساط طویل‌المدت بین آنان تقسیم گردد. گزارش‌های رسیده از شهرستان‌های مذکور حاکی است که معلمان از اقدام وزارت فرهنگ جهت خرید و یا اجاره اراضی مزبور استقبال فراوانی نموده‌اند. در تهران نیز به‌موازات اقداماتی که در شهرستان‌ها به‌عمل آمده، قسمتی از اراضی اوین برای واگذاری و همچنین اراضی موقوفه دردشت خرابه که مجاور اراضی نارمک بود و وقف خاصی است، جهت اجاره و واگذاری اختصاص داده‌شده است.

همچنین قرار است با مذاکراتی که به‌عمل آمده یک میلیون متر از اراضی مجاور دروس و سلطنت آباد به بهای نازل به فرهنگیان فروخته شود و به این ترتیب معلمینی که فاقد مسکن شخصی هستند، صاحبخانه خواهند شد.

۱. عدد نادرست به نظر می‌رسد.

● **فعالیت‌های فرهنگی استان فارس:** به طوری که از اداره کل فرهنگ استان فارس اطلاع می‌دهند فعالیت‌های فرهنگی زیر در آن استان انجام گرفته است:

۱. آقای منصوری رئیس اداره کل فرهنگ فارس برای بازدید و سرکشی به دبیرستان‌ها و دبستان‌های فرهنگ کازرون به آنجا عزیمت نمودند. {۵} صفحه ششم
۲. به منظور رسیدگی به نواقص فرهنگ لار کمیسیون در دفتر آقای مؤید معاون اداره کل فرهنگ فارس با حضور آقایان روسای آموزشی و اداره فرهنگ تشکیل و برای رفع نواقص فرهنگ مزبور تصمیماتی اتخاذ گردید.
۳. امتحانات سال ششم متوسط داوطلبان متفرقه ششم ادبی، طبیعی، ریاضی و خانه‌داری خاتمه با نتیجه اعلام گردید.
۴. آقای فقیهی رئیس اداره کتابخانه‌های عمومی مدارس وزارت فرهنگ برای تشکیل نمایشگاه کتاب به شیراز وارد شدند. این نمایشگاه قبلاً در تهران و شهرستان‌های تبریز مشهد اصفهان دایر گردیده بود و بعد از شیراز، در آبادان این نمایشگاه دایر خواهد شد. در این نمایشگاه کتاب‌هایی که مربوط به زندگی و تمدن و تاریخ ملل مختلف است، به مدت هفت روز در محل کتابخانه ملی پارس^۱ به معرض نمایش گذارده خواهد شد.

● **شورای معلمین بندرعباس:** به طوری که از اداره فرهنگ شهرستان بندرعباس اطلاع می‌دهند، فعالیت‌های فرهنگی زیر در آن شهرستان انجام گرفته است:

۱. سومین جلسه شورای آموزگاران کلاس‌های اول با حضور آقای امیری راهنمای تعلیماتی و کلیه مدیران دبستان‌ها در دبستان شاهپور تشکیل و طرز کار آقای پهماسب رشیدی آموزگار کلاس اول مورد بازدید آموزگاران و مدیران دبستان‌ها قرار گرفت. در خاتمه آقای داودی رئیس کل فرهنگ از طرز کار و روش آقای رشیدی قدردانی نمودند.
۲. اولین جلسه شورای عمومی دبیران و آموزگاران بندرعباس در سالن فرهنگ تشکیل شد. ابتدا آقای داودی رئیس کل فرهنگ [در] مورد اهمیت وظیفه و کار معلمین و انتظاراتی که مردم از آن‌ها دارند با توجه به کوششی که از طرف وزارت فرهنگ در مورد رفاه حال و ترمیم حقوق آن‌ها شده، مطالبی ایراد نمودند. در خاتمه در مورد تهیه زمین برای ساختمان خانه معلم مذاکراتی به عمل آمد و تصمیم لازم اتخاذ و قرار شد این جلسات هم ماه در یکی از مدارس تشکیل و در مورد امور آموزشی مشورت و تبادل نظر شود. {۶}.

۱. در شهر شیراز

منابع

۱. خبرهای فرهنگ، نشریه اداره روابط فرهنگ و مردم وزارت معارف، مورخ ۱۳۴۰/۹/۴.
۲. موسی‌خان، محمدمهدی، اعتصاب معلمان در سال ۱۳۴۰، سایت تاریخ شفاهی ایران، تاریخ مشاهده ۱۴۰۰/۰۴/۰۴، قابل مشاهده در آدرس: <http://oral-history.ir/?page=post&id=1179>
۳. مکاتبه محرم‌نامه وزیر فرهنگ مبنی بر خودداری روسای اداره‌های وزارتخانه از مصاحبه با خبرنگاران جراند و مجلات، شماره سند: ۲۹۷/۱۱۰۸۸، تاریخ آخرین ویرایش و انتشار: ۱۳۹۶/۰۶/۲۲، محل نگهداری: سازمان اسناد و کتابخانه ملی، تاریخ مشاهده ۱۴۰۰/۰۴/۰۴، قابل مشاهده در آدرس: www.nlai.ir/fa/web/irwm/dailyeventdocument/-/document-view/2021355
- * محمد درخشش در پی اعتصاب سراسری معلمان کشور و کشته شدن ابوالحسن خاندلی، در سال ۱۳۴۰ به وزارت فرهنگ منصوب شد و در دوران ۱۴ ماهه وزارت خود موفق شد وضع معلمان را اصلاح کند و تغییرات عمیق تربیتی در برنامه‌های فرهنگی کشور ایجاد کند. او در ۱۳۴۱ با کناره‌گیری از کار سیاسی ایران را ترک کرد در فرانسه و سپس آمریکا سکنی گزید.